

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/78/2020
Identifikačné číslo spisu: 8118202929
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8118202929.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD., v spore žalobcu Z. Z.Í., bývajúceho v S., K. XX, zastúpeného JUDr. Jurajom Lukáčom, advokátom v Poprade, Námestie sv. Egídia 11/6, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Centrom právnej pomoci, so sídlom v Bratislave, Námestie slobody 12, IČO: 30 798 841, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8C/13/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2020 sp. zn. 7Co/100/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom z 10. mája 2019 č. k. 8C/13/2018-153 žalobu, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanej zaplattenia sumy 1 500 000 € titulom náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že v danom prípade nebolo tvrdené a ani preukázané, že by žalovaná porušila niektorú zo svojich zákonných povinností, v dôsledku čoho by žalobcovi vznikla škoda resp. iná ujma. Žalovaná poskytla žalobcovi právnu pomoc v zmysle jeho žiadosti a podala generálnemu prokurátorovi SR podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Skutočnosť, že žalovaná neinformovala žalobcu aj o možnosti podať ústavnú sťažnosť resp. mu neodporučila podať ústavnú sťažnosť, podľa názoru súdu nemožno zahrnúť pod pojem „nesprávny úradný postup“. Právne poradenstvo resp. právne služby Centra právnej pomoci teda nie je možné považovať za úradný postup žalovanej, tým je konanie o posudzovaní žiadostí o poskytnutie právnej pomoci. Z tohto dôvodu nemôže byť obzvlášť predmetom preskúmania úroveň a odbornosť poskytovanej právnej pomoci. Okrem toho žalobca mal zachované právo zvoliť si sám právneho zástupcu mimo inštitútu právnej pomoci poskytovanej Centrom právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. osobám v materiálnej núdzi. Účinná právna pomoc podľa názoru súdu neznamená nutnosť podávania všetkých možných opravných prostriedkov, resp. prostriedkov preskúmania právoplatných rozhodnutí, ale ide o činnosť, ktorou sa efektívne chránia práva a oprávnené záujmy

jednotlivých osôb. V danom prípade je však podľa názoru súdu málo pravdepodobné, že by včasným podaním ústavnej sťažnosti mohol žalobca zvrátiť pre neho nepriaznivé rozhodnutie vydané v exekučnom konaní, teda či by ústavný súd jeho sťažnosti vyhovel v merite veci. Taktiež považoval za potrebné podotknúť, že ústavnú sťažnosť si pritom nemožno stotožňovať s riadnym a mimoriadnym opravným prostriedkom proti rozhodnutiam súdov. V predmetnom konaní sa žalobca nedomáhal náhrady škody, ale náhrady nemajetkovej ujmy. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy je možné priznať len v súvislosti s nesprávnym úradným postupom, a to len vtedy, ak nemajetková ujma vznikla v príčinnej súvislosti s týmto nesprávnym úradným postupom, pričom nestačí tvrdenie, že nemajetková ujma vznikla, nemajetková ujma a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom musia byť preukázané. V danom prípade mal súd za to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal ani priamu príčinnú súvislosť medzi tvrdeným postupom žalovanej a vznikom ujmy na jeho zdraví a súkromnom živote. Žalobca trpel cukrovkou, ako aj jej súvisiacimi komplikáciami, ešte predtým, než sa obrátil na žalovanú. Zhoršenie zdravotného stavu by mohlo nanajvýš súvisieť s exekučným konaním, avšak nie s konaním Centra právnej pomoci, voči ktorému sa domáhal nemajetkovej ujmy. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. januára 2020 sp. zn. 7Co/100/2019 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru o neopodstatnenosti odvolania, keď súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Keďže ani do odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych skutočnostiach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu poukázal. Len na zdôraznenie jeho správnosti poukázal na § 9 ods. 2 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z. z., ktoré hovorí o poskytnutí základnej právnej rady, teda rady súvisiacej s poskytnutím právnej pomoci v konkrétnej veci. V žiadosti o poskytnutie právnej pomoci zo 16. apríla 2015 žalobca požiadal o právnu pomoc v súvislosti s podnetom na podanie mimoriadneho dovolania GP SR voči uzneseniu Okresného súdu Prešov z 23. marca 2015 č. k. 20Er/2182/1997-141. O žiadnu inú právnu pomoc nežiadal. Podnet na podanie mimoriadneho dovolania bol vypracovaný a adresovaný GP SR, ale bol odložený a odložený bol aj opakovaný podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Žalovaná sa v súvislosti s podaním podnetu nedopustila žiadneho konania, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako nesprávny úradný postup. Nespokojnosť žalobcu s vybavením podnetu nemôže byť dôvodom na to, aby bola žalovaná zaviazaná na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.. Žalobca tvrdenie, že voľbu opravného prostriedku vyberala žalovaná, nepreukázal. Žiadosť o poskytnutie právnej pomoci podpisoval žalobca a muselo mu byť preto zrejmé, že právna pomoc mu bude poskytnutá len v súvislosti s podaním podnetu na mimoriadne dovolanie GP SR. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, lebo súd nesprávnym úradným postupom mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za porušenie práva a právom chránených záujmov považoval také odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom sa úvahy súdu zakladajú na nepravdivých skutočnostiach, nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, výslovne mu odporujú a keď odvolací súd úmyselne alebo nedbanlivo obchádza podstatné odvolacie argumenty resp. ich ignoruje. Následne poukázal na zásadné skutočnosti, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, ktoré podľa jeho názoru sú vzhľadom na ním predložené dôkazy nepravdivé. Uviedol, že na podklade vydaných rozhodnutí uzatvoril so žalovanou dve dohody o poskytovaní právnej pomoci, preto sú závery odvolacieho súdu v uvedenom smere nesprávne a v napadnutom rozsudku chýba zmienka o tom, ako sa odvolací súd s nesprávnosťou úradného postupu žalovanej pri poskytovaní právnej pomoci vysporiadal. Spôsob ako došlo k nesprávnemu úradnému postupu žalovanej spočíva v porušení jej základných povinností podľa § 9 ods. 2 písm. b/ a c/ zákona č. 327/2005 Z. z. a zodpovednosť za poskytnutie základnej právnej rady v uvedenom smere je objektívna, oneskoreným podaním ústavnej sťažnosti mu vznikla škoda, lebo mu bolo upreté jeho právo, aby sa ústavný súd zaoberal meritom podanej ústavnej sťažnosti a v uvedenej veci vyslovil svoj právny názor. Z

tohto hľadiska potom považoval za úplne irelevantné, či by ústavnou sťažnosťou dosiahol úspech alebo by bol neúspešný, dôležité je, že mu postupom žalovanej bolo jeho právo upreté. Teda odopretie práva na meritórne rozhodnutie v dôsledku premeškania procesnoprávnej lehoty je preto nesprávnym úradným postupom orgánu poskytujúceho čo i len základné právne rady a zakladá nárok na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy. Za konanie v rozpore so spravodlivým procesom považoval nevysporiadanie sa s jeho základnou odvolacou námietkou, že si odvolací súd prisvojil právomoc ústavného súdu, keď prejednal jeho závery, ku ktorým by dospel pri posudzovaní ústavnej sťažnosti. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s podstatou podaného žalobného návrhu a neposkytol naň logickú a dostatočnú odpoveď. Napokon vytkol súdom nižšej inštancie, že v podstate nepriamo vyslovili záver, že právna pomoc poskytovaná centrom pre osoby v materiálnej núdzi je rýdzo formálna a nemusí vykazovať žiadne minimálne kritériá.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

8. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

9. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolaním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP) žalobca napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, teda ide o rozhodnutie vo veci samej a dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP je preto prípustné.

10. Dovolateľ namietal vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP t. j., že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na

konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

14. Z obsahu dovolania (vychádzajúc z článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že žalobca v dovolaní zreteľne namieta nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ako aj nedostatočne zistený skutkový stav veci majúci svoj základ v neobjektívnom hodnotení dôkazov.

15. Pokiaľ žalobca v dovolaní namieta, že odvolací súd nevysvetlil dôsledky, prípadne účinky alebo vecné súvislosti niektorých skutočností, z hľadiska obsahového ide o námietku, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, prípadne nepreskúmateľné.

16. Z obsahu dovolania teda vyplýva, že dovolateľ namietal de facto nesprávne vyvedené skutkové závery vyplývajúce z ním predložených dôkazov, spočívajúce v tom, že odvolací súd sa nedôsledne vysporiadal so skutočnosťou, že uzavrel so žalovanou dve dohody o poskytnutí právnej pomoci, z ktorých vyplýva o akú právnu pomoc žiadal. V súvislosti s touto dovolacou námietkou dovolací súd poukazuje na to, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

17. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietať, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP relevantná. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

18. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd

zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

19. K námietkam dovolateľa ohľadom odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 19. až 26.), v ktorom sa odvolací súd stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie poukazujúc na ním prijaté závery, ktoré považuje za správne. Súd prvej inštancie pritom jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil všetky relevantné aspekty danej veci, týkajúce sa dôvodnosti uplatneného nároku. Jasne uviedol, ktoré dôkazy v konaní vykonal, ako ich vyhodnotil a k akému skutkovému záveru na základe nich dospel a tiež, aký právny záver v súlade s aplikovanými zákonnými ustanoveniami zo zisteného skutkového stavu vyvodil. Teda zrozumiteľne a jasne vysvetlil, prečo považoval nárok uplatnený žalobcom za nedôvodný. Odvolací sa s týmito závermi v plnom rozsahu stotožnil a odvolacie námietky žalobcu považoval za nedôvodné. Dovolací súd vzhľadom na uvedené uvádza, že i keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo.

20. Dovolací súd potom pripomína, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia nie je právne relevantná správnosť právnych záverov, ku ktorým súd dospel, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

21. Obsah súdneho spisu v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie žalobcu (dovolateľa), že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil riadnym a náležitým spôsobom. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol konkrétnym, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; odôvodnenie jeho rozhodnutia (vo vzájomnej súvislosti s konaním, rozhodnutím a odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie) má náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP, a preto ho v žiadnom prípade nemožno považovať za nedostatočné alebo arbitrárne. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

22. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

23. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej najvyšší súd trovy dovolacieho konania nepriznal, lebo jej žiadne trovy nevznikli.

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.